

15. *Ласовський В.* Вони, село й культура / В. Ласовський // Українські Вісти. — 1938. — Ч. 89. — С. 3.
16. *Ласовський В.* З приводу одного конкурсу / В. Ласовський // Українські Вісти. — 1938. — Ч. 269. — С. 3.
17. *Ласовський В.* За основи під українську кінематографію / В. Ласовський // Українські Вісти. — 1936. — Ч. 32. — С. 4; Ч. 38. — С. 4.
18. *Ласовський В.* За яке мистецтво? / В. Ласовський // Українські Вісти. — 1936. — Ч. 147. — С. 4.
19. *Ласовський В.* Загрозливий пролім / В. Ласовський // Українські Вісти. — 1936. — Ч. 20. — С. 4.
20. *Ласовський В.* Національне чи націоналістичне? / В. Ласовський // Українські Вісти. — 1936. — Ч. 164. — С. 4.
21. *Ласовський В.* Поки час! / В. Ласовський // Українські Вісти. — 1936. — Ч. 113. — С. 4.
22. *Ласовський В.* Проти медвежої прислуги. Вияснення / В. Ласовський // Українські Вісти. — 1936. — Ч. 168. — С. 3.
23. *Ласовський В.* Слідами Х-тої музи. Велика місія української фільми / В. Ласовський // Українські Вісти. — 1936. — Ч. 95. — С. 4.
24. *Ласовський В.* In hoc signo vinces... [Цим перемаємо...] / В. Ласовський // Українські Вісти. — 1936. — Ч. 230. — С. 4.
25. *Сидоренко Н.* Журналістська «Планета Ді-Пі»: Українська преса у таборах військовополонених, переміщених осіб і біженців після II Світової війни (1945—1950) / Наталя Сидоренко, Олександр Сидоренко. — К., 2000. — 175 с.
26. *Щурат-Глуха В.* Щурат Степан Васильович / В. Щурат-Глуха // Українська журналістика в іменах : матеріали до енциклопед. слов. — Львів, 1996. — Вип. 3. — С. 330.

Роксолана Романюк

ОСИП МАКОВЕЙ І ГАЗЕТА «РУСЛАН»: ТЕМАТИКО-ПРОБЛЕМНІ ОСОБЛИВОСТІ ПУБЛІЦИСТИКИ

У статті досліджено особливості співпраці Осипа Маковея з редакцією щоденної газети «Руслан»; визначено тематичне спрямування його публікацій у цьому виданні; проаналізовано проблематику виступів публіциста, що стосувалися переважно національних питань українців.

Ключові слова: *Осип Маковей, щоденна газета, «Руслан», проблематика виступів, тематичне спрямування публікацій.*

В статье исследованы особенности сотрудничества Осипа Маковей с редакцией ежедневной газеты «Руслан»; определено тематическое направление его публикаций в этом издании; проанализировано проблематику выступлений публициста, затрагивающих прежде всего национальные вопросы украинцев.

Ключевые слова: *Осип Маковей, ежедневная газета, «Руслан», проблематика выступлений, тематическое направление публикаций.*

In article Osyp Makovey's peculiarities teamwork with the editorship newspaper «Ruslan» were investigated; theme of his publications in this periodical were determined; Osyp Makovey's publications about ukrainian national problems were analyzed.

Key words: *Osyp Makovey, daily, «Ruslan», main problems, subjects of publications.*

Перед роком, який запам'ятався українській громадськості відзначенням столітнього ювілею «Енеїди» І. Котляревського і заснуванням на честь цієї події важливого для історії української журналістики часопису «Літературно-Науковий Вістник», у Львові вийшла у світ щоденна газета «Руслан». Це була вже четверта щоденна газета, яка видавалася українською мовою у Галичині. Перед тим розпочали щоденний вихід газети «Діло», «Галичанинъ», «Народня Часопись». Вихід ще однієї щоденної газети в регіоні зі значною кількістю незаможних читачів, переважно селян, міг би завершитися досить швидко, але видання, започатковане й кероване О. Барвінським, проіснувало майже 15 років, успішно зарекомендувавши себе на інформаційному ринку. «Сторінки всіх без винятку чисел «Руслана» (а вийшло їх загалом 5140, і, коли б не події Першої світової війни, видання виходило б, переконані, й надалі) містять доволі цінну для науковців, зокрема для пресознавців, історичну інформацію» [4].

У традиціях редакції цього часопису — підкреслення важливої ролі преси у житті соціуму, формуванні нації, пропагуванні політичних ідей, обговоренні культурницької проблематики. Газета слугувала рупором «Католицького Русько-Народного Союзу» — політичної організації, що до початку століття підтримувала політику українсько-польського примирення — так звану «нову еру» [5, с. 242].

До співпраці із «Русланом» були залучені відомі журналісти, публіцисти, письменники, політичні та культурні діячі: Д. Лепкий, С. Лепкий, В. Масляк, П. Філяс, Г. Цеглинський, А. Чайковський та

ін. Оскільки ця щоденна газета не досліджена належним чином, публіцистична спадщина багатьох осіб, вміщена на її сторінках, донині ще не уведена в науковий обіг.

Немає, зокрема, досліджень про співпрацю й Осипа Маковея із цим галицьким часописом, хоча творчість цієї непересічної особистості (переважно белетристична, літературознавча) приваблювала науковців і в радянські часи, і нині — в незалежній Україні.

Не уведено в науковий обіг також історичні, зокрема епістолярні, джерела, які підтверджують зацікавленість редакції «Руслана» у співпраці з відомим уже на той час журналістом, публіцистом, редактором, розкривають специфіку відносин у межах «автор—редакція», визначають не вказане авторство публікацій О. Маковея.

Федір Погребенник, один із відомих у радянський час дослідників життєвого й творчого шляху О. Маковея, відзначав, що «письменник, не розібравшись в деяких складних обставинах суспільного життя, зв'язує свою діяльність з клерикальною так званою християнсько-суспільною партією та її органом «Руслан» [3, с. 30]. Дослідник був також змушений з огляду на ідеологічні обставини наголошувати на «цькуванні буковинськими буржуазно-націоналістичними політиками» О. Маковея, що призвело до таких, за автором, наслідків: упродовж 1904—1907 рр. надрукував лише незначну кількість поетичних творів «та одну статтю» у «Буковині». Це твердження науковця не зовсім відповідає істині: публіцистична активність О. Маковея продовжувалася і в ті роки, частина з його опублікованих матеріалів акумульована саме на сторінках «Руслана».

До співпраці з газетою О. Маковея залучив відомий політичний і культурний діяч О. Барвінський. При цьому відзначимо певну особливість початків співпраці О. Маковея із газетою — передруки його оригінальних статей, що мали значний резонанс у суспільстві.

Перший матеріал уже відомого на той час публіциста був уміщений на сторінках «Руслана» наприкінці лютого 1897 р. п. н. «Сам один», що був передрукований редакцією із газети «Буковина» (13 лютого 1897 р.). Передрук статті О. Маковея мотивувався тим, що не кожен галицький читач мав змогу ознайомитися із трактуванням цією чернівецькою газетою актуальних проблем громадсько-політичного життя загалом і висвітлюваних її редактором зокрема (нагадаємо, у цей час О. Маковей ще працював на посаді редактора

«Буковини»). Така ж мотивація слугувала поштовхом для передруку цієї передовиці й у львівській «Народній Часописі».

Стаття «Торг о нашу душу» (23 липня 1898 р.) була фактично републікацією полемічної статті О. Маковея, що вперше побачила світ того ж року у «Санкт-Петербургских Ведомостях» (1898. — № 144) п. н. «Письмо изъ Львова. (Къ вопросу о малорусскомъ языкѣ въ Галичинѣ)». Вона була споряджена редакційними коментарями для читачів «Руслана».

Основні думки, оприлюднені автором у російському виданні як відповідь москвофілу С. Драгомирецькому, такі:

1. Розмови про те, що невдовзі Галичина розмовлятиме російською мовою, що раз у раз виникали на сторінках петербурзьких (і не тільки) видань, є нічим іншим, як «одурачиваниємъ» читачів.

2. Великі субсидії російського уряду галицьким русофілам переважно «щезали як дим» із їх рук.

3. У краї майже не залишилося послідовників ревних москвофілів (Я. Головацького, І. Наумовича, Д. Зубрицького, В. Хиляка, М. Устияновича, А. Петрушевича, І. Шараневича, А. Дідицького).

4. Роль москвофільської преси, кількісний показник якої порівняно з українською пресою помітно програє, у вихованні читачів значно перебільшена.

5. Майбутнє за українською мовою, створеною на основі «живої мови багатомільйонного народу».

Друкуючи статтю цього «видного галицького публіциста», редакція «Санкт-Петербургских Ведомостей» відзначала: спонукало її до цього те, що «относительно галичанъ и Галиціи, относительно степени тамошнихъ симпатій къ Россіи многіе у насъ судять на основаніи иллюзіи, навѣваемыхъ выходцами изъ этого старорусскаго края. Самообманъ же в такой области всегда печалень». Коментар до української версії статті — «як бачимо із статі п. Маковея... не подав він у ній нічого нового для нас, Галичан, бо і не писав для нас, але для Росиян була его стаття великою новиною». Однак для того, щоби пояснити українській суспільності позицію О. Маковея, щоби привернути увагу до порушуваних ним проблем, редакція «Руслана» й акцентувала на цій статті, вмістивши її як передову до чисел за 23, 25 і 28 липня 1898 р. Відзначимо також, що стаття не залишилася непоміченою галицькими москвофілами і

стала предметом їх докладного аналізу, що зафіксований, наприклад, у публікаціях «Галичанина» й інших москвофільських видань.

Проблеми суспільно-політичного життя українців Галичини й Буковини були постійним предметом публіцистичного зацікавлення О. Маковея і розглядалися також на сторінках «Руслана». З-поміж публікацій цього тематичного напрямку виокремимо низку тих, що свідчать про політичну активність автора, хоча сам він неодноразово у своїх листах наголошував на своїй «нехоті» до політики. Зокрема, «Чорна рада» — стаття, опублікована 4 серпня 1898 р., авторство якої можна довести із листа О. Барвінського О. Маковею. Її основне завдання — заперечити повідомлення журналіста газети «Галичанин», який звинувачував О. Барвінського у намаганні зруйнувати політичну діяльність «новокурсників, радикалів і народовців», оголосивши «перед тим ареопагом... апольогію нового курсу і зажадати *votum* довіря». Написана в досить категоричному тоні, стаття була своєрідним актом звинувачення тих політиків (шарлатанів, за висловом О. Маковея), які не прагнули пояснювати, просвіщати політично, «вчити публіку», а тільки намагалися «їй подобати ся».

Для рубрики «Огляд часописів» О. Маковей підготував лише декілька матеріалів, які, незважаючи на анонімність, легко впізнавалися шанувальниками його публіцистичного таланту. Винесення у підзаголовок статті основних тематичних ліній, наприклад: «Святковане столітніх уродин Миколи Гоголя в Росії під прапором обрусення. Голоси Українців про М. Гоголя. Відзив київської «Ради». Д. Дорошенко про Гоголя і українство» (25 квітня 1909 р.), було досить характерною прикметою архітектоники журналістських текстів О. Маковея, що запам'яталися читачам ще з часів його праці в «Зорі».

У «Руслані» вміщено також немало художньо-публіцистичних матеріалів О. Маковея, серед яких вирізнялися нариси і фейлетони, що в іронічній формі відтворювали значні суперечності українського життя: «Як я став політиком», «Як я видавав газету», «Як я продав свої новелі», «Виклад по крамниці», «Народний Дім», «Нашоль літератора», «Львів (Замітки чоловіка з провінції)» тощо. «Посилаю ще один фейлетон: «Трудне ім'я» — здасть ся, досить дотепний, — і, коли мене моя злісниця муза не покине, обіцяю ще післати, аби моя репутація вакаційного сотрудника «Руслана» не пропала» [1].

На початку 1911 р. О. Маковей опублікував у газеті аналітичний огляд українського суспільно-політичного життя у краї за п'ятдесят років. Цей матеріал п. н. «1861—1911» містив значну кількість фактів про діяльність народовців і москвофілів, інформував про перші часописи цих політичних рухів, характеризував українсько-польські відносини, визначав проблеми, які впливали на розвиток українського суспільства. Без коментарів наведемо одну досить виразну думку О. Маковея із цього тексту: «Ми маємо чим побивати ворога, побивати страшно і на кожному кроці, ми можемо довести його на своїй землі і до матеріальної руїни тихим, законним і щоденним способом, що не дамо йому від нас заробити — але якоїж то загальної свідомості треба всюди!». Актуальність цієї публікації, якій ось-ось виповниться 100 років, не викликає заперечень, особливо коли прочитаємо таке: «...про зріст правдивої свідомості у загалу і не згадуємо, бо потреби сего наша публіка ще майже не відчуває, хоч іменем «патриот» і «зрадник» любить розкидати на всі боки».

З-поміж багатьох публікацій О. Маковея у газеті відзначимо ще одну — «Письменники і публіка». Ця стаття займала підвали перших сторінок чисел «Руслана» за 12—14 січня 1911 р. Композиція статті виконана у традиційному для публіциста стилі. У підзаголовок винесено назви тематичних блоків, у яких порушувалися ті чи інші проблеми. Об'єднані ж вони були провідною темою: відсутність «доброго читача» української літератури. Незважаючи на значну кількість якісних літературних текстів пера Івана Франка, Ольги Кобилянської, Василя Стефаника, Михайла Коцюбинського, «відношення загалу до сих письменників було занадто холодне, а то можна сказати — і байдуже, бо сотки або й кількості любителів літератури не можна уважати ані загалом ані навіть цілою інтелігенцією».

О. Маковей нагадав читачам про полемічний діалог між Б. Грінченком та М. Драгомановим з приводу літературних і видавничих проблем, що провадився на сторінках газет «Буковина» і «Народ» у 1892—1894 рр. Публіцист наголосив на визначених учасниках діалогу причинах, що гальмували розвиток літератури у той час: 1. «Політична неволя в Росії». 2. «Реакційні думки у галицького громадянства». 3. «Неосвіченість серед українських письменників в Росії». 4. «Национальна несамосвідомість серед інтелігенції на російській Україні». О. Маковей докладно пояснив

суть цієї полеміки, що відбулася за декілька років до заснування «Літературно-Наукового Вістника». Частина художніх творів, опублікована у журналі, своєю чергою, викликала невдоволення читачів. Публіцист узагальнив їх думки і пояснив, що вони вже не хотіли захоплюватися тематикою «минувшини, писаною в «юродивім стилі», а також «темами з життя люду оброблюваними на стару етнографічну манеру», оскільки «бажали люде читати щось нове і свіже так щодо теми, як і що до оброблення». Проте, незважаючи на поступовий зріст «доброї» літератури, видавнича продукція залишалася малозатребуваною. Саме це негативно позначалося на «видавничих обставинах», — підкреслював О. Маковей, опираючись також на висновки М. Грушевського («Видавнича криза») та М. Сріблянського («Жертви громадської байдужности»), на видавничий досвід товариства «Просвіта», Українського педагогічного товариства та інших інституцій. Серед низки причин, що впливали на читацьку активність, О. Маковей вирізняв відсутність належного виховання суспільності: «Наші публіцисти... внесли в публіку все иньше, тільки не розуміне літератури і штуки, не пропаганду вищої осьвіти, не потребу шукання краси».

Сам автор не раз звертався до публіцистичної спадщини, що збереглася на сторінках української преси. Так, завдяки змісту газети «Слово», яку видавали галицькі москвофіли, О. Маковей розповів читачам «Руслана» про статтю Миколи Устияновича про Маркіяна Шашкевича (Слово. — 1861. — Ч. 5). Автор докладно мотивував, чому на цю публікацію необхідно звернути увагу біографам Маркіяна Шашкевича. Ця розповідь і ще декілька цікавих фрагментів з українського життя лягли в основу нариса «Перед 50 роками» (11 червня 1911 р.).

Окрім тих матеріалів, які відшукував у старих періодичних виданнях (переважно літературознавчої тематики), О. Маковей звертав увагу й на такі публікації, які «варто пригадати новому поколінню». Таким чином, і цей матеріал О. Маковея, як і більшість його фейлетонів, було скомпоновано з різних тематичних блоків, об'єднаних під одним ключовим заголовком.

Публіцист розповів читачам про полеміку, яка розгорнулася на початку 60-х рр. XIX ст. між «Словом» і польським «Przegląd-ом» щодо захоплення української молоді козацьким одягом і носінням

козацьких шапок. «Так одягнені ходили наші студенти по улицах Львова і се дуже драгувало польських дневниківів», а «Слово» боронило шапок і з тої полеміки можна дечого довідати ся про давну нашу моду в Галичині». Серед тих, хто серйозно втрутився у полеміку, був відомий москвофіл Б. Дідицький, який вперто «боронив сієї моди». (Таку позицію Б. Дідицький підтверджував тим, що й на медалі, вилитій з нагоди приєднання Галичини до Австрії, зображена «Галичина в козацькій шапці з довгим кутасом».) О. Маковей звернув увагу й на слова М. Устияновича, який взяв участь у суперечці, про те, що наприкінці XVIII ст. традиційно «весь женьський руський сьвіт ходив в шапках з кутасами і без кутасів», використовуючи їх навіть як елемент вінчального одягу.

У цьому ж нарисі («По моді скок у політику перед 50 роками») О. Маковей охарактеризував наслідки політичної боротьби, що розгорнулася під час першої передвиборної кампанії до Галицького сейму. «Невесела споминка» стосувалася загибелі українського селянина, що сталася унаслідок перевищення повноважень урядовців з метою приборкання селянського волевиявлення у Перемишльському повіті. Однак, підкреслював О. Маковей, жодних покарань винних не відбулося, про загиблого забули.

Відзначимо ще одну публікацію О. Маковей у газеті — «Старий і новий шлях». Вона відкривала число «Руслана» від 21—22 липня за 1911 р., а це означає, що слугувала передовицею, зміст якої підтримувала вся редакція. Публіцист відгукнувся досить обсяговим матеріалом на статтю Сергія Єфремова «На старий шлях» (Рада. — 1911. — Ч. 143—145), у якій йшлося про створене 1911 р. у Львові політичне об'єднання «Християнсько-супільний Союз». С. Єфремов стверджував, що духівництво не могло бути справжнім поводитирем народу, коли мова йшла про політику й національні змагання: «Еволюція так званих «християнських соціалістів» у інших народів і їхня отверто реакційна виразно показує той шлях, яким напевно (!) (ці знаки емоційно поставив О. Маковей, наводячи цитату з «Ради». — *P. P.*) піде й наш «християнсько-супільний Союз», і не допоможуть тут ні національні домагання ні «християнська етика», навпаки — они тільки виправдовуватимуть реакційні вчинки вузкоклясової організації». Саме тому створення такої політичної сили й було названо публіцистом «Ради» як «старий шлях».

О. Маковей заперечив думки «українського книжкового теоретика» стосовно позиції галицького духівництва, оскільки значна частина справ, що сприяла розвитку національної самосвідомості, належала саме церковнослужителям. Автора статті у «Руслані» не вказано, але блискавичність реагування, охоплення усіх складових проблеми, система чітких аргументів, тонка іронія — усе це вказує на стиль О. Маковея. Очевидно, редакція газети замовила цю статтю у О. Маковея з огляду на кампанію несприйняття нової політичної сили не лише в Галичині, а й у всеукраїнському масштабі. Це підтверджує лист О. Маковея до редакції газети від 17 липня 1911 р., у якому він писав, що статтю-відповідь С. Єфремову уже надіслав до газети [2].

«Добро цілого народу складає ся саме із часткових заходів ріжних організацій, по всіх наших землях, — стверджував О. Маковей. — Є справи нам всім спільні і дорогі. Але є й такі, що треба їх лишити поодиноким землям і частинам народу, нехай они самі рішають, що їм корисне, а що шкідливе.» Таким чином, автор наполягав, що брати на власну політичну позицію «патент на непомильність» зовсім неправильно, тим більше в публіцистиці, відповідальність за кожне оприлюднене слово в якій є найважливішим обов'язком автора.

Надзвичайно цінним джерелом для сучасних дослідників є опубліковані в «Руслані» «Матеріали до історії буковинської Русі» (1908—1909 рр.), віднайдені, ретельно відібрані й упорядковані О. Маковесем. Читачі цієї щоденної газети мали змогу ознайомитися із його коментованою інформацією про життя буковинських українців — створення «Руської Бесіди», що стала «початком розвою буковинської Русі, першою рускою організацією у сім краю, викликаною штучно єпископом Гакманом, щоби в боротьбі з Румунами мати підпору», про заснування у Чернівцях німецького університету з нагоди 100-річчя приєднання Буковини до Австрійської імперії. О. Маковей дав також детальну характеристику першому буковинському часопису для українців «Буковинська Зоря». Він зазначив, що цікавою була газета хіба що тим, що «рішуче виступила проти Волохів». Ізидор Воробкевич, Григорій Купчанко, Ізидор Мартинович, Антін Петрушевич — розпочаті тексти цих авторів так не завершилися, газета перестала виходити. Причин до її закриття було багато — і «престрашенні стишилища» першого голови «Руської

Бесіди» Василя Продана, і тексти інших авторів, що не мали й «одробини» творчого хисту, і незрозуміла читачам мова («ніби церковна, ніби російська»).

Під цією назвою публіцист умістив також низку оригінальних матеріалів І. Воробкевича — «Записка Ізидора Воробкевича про его родину», його спогади про діяльність «Руської Бесіди», висновки про функціонування газети «Буковинська Зоря», яка «власне з браку доброї волі і материяльної заповоги хутко свій вік докінчила... у пелінках умерла» (І. Воробкевич мав свій, відмінний від О. Маковея, погляд на причини занепаду газети — пасивність її творців), листи до О. Барвінського про політико-культурні реалії на Буковині. Читачі дізнавалися про «музикальні й сценічні твори» І. Воробкевича, складнощі, що супроводжували «директорку театру» Т. Романович та її трупу, а також її епістолярне спілкування із І. Воробкевичем. Важливо, що О. Маковей подав окремим блоком «Важнійші праці Із. Воробкевича в роках 1876—1897» зі значною кількістю листів О. Барвінського, Василя Лукича, К. Підвисоцького, що нині може слугувати добрим емпіричним матеріалом для вивчення творчості цієї непересічної особистості.

О. Маковей зумів також «спровокувати» на спогади одного з очільників москвофільського руху Богдана Дідицького про І. Воробкевича та І. Федьковича. «Ці листи писав Б. Дідицький по части власноручно, а почасти диктував, бо з причини слабости і підхожого віку не годен був уже сам писати». Ще одна цікава змістова лінія — історія видання альманаху «Руська Хата», після невдачі якого (незазатребування публікою) І. Воробкевич зарікся брати участь у будь-яких видавничих проектах.

У «Руслані» опубліковано також низку життєписних матеріалів, серед яких — біографічні нариси про діячів української культури: «Ізидор Воробкевич», «Народна ноша у Толстого і Федьковича», «Др. Антін Кобилянський». Шевченкіана О. Маковея у «Руслані» представлена низкою статей, з-поміж яких виокремимо «Заповіт» Т. Шевченка. (Кілька заміток до автографу поета)» (10 березня 1911 р.). Читачі отримали змогу побачити й автограф «Заповіта», відбиток з якого поет отримав від директора Київського міського художньо-промислового і наукового музею М. Ф. Біляшевського. О. Маковей висловив сумнів щодо відомого рядка у «Заповіті» —

«я не знаю — бога», точніше щодо його належності поету. При цьому О. Маковей навів низку аргументів, серед яких — невластиве Т. Шевченкові завершення строфи одним словом, відсутність фрази у виданому 1876 р. у Празі «першого критичного видання» «Кобзаря». Залишаючись вірним своєму найголовнішому науково-публіцистичному захопленню, О. Маковей стверджував, що необхідно уважно вивчати всі письменницькі рукописи. Дослідження рукописів поета, підкреслював О. Маковей, дало б змогу «вивести цікаві причинки до психології творчости Шевченка».

Понад 120 публікацій О. Маковей на сторінках газети «Руслан» свідчать про широку палітру його тематичних зацікавлень, але найбільшими із них були політична, соціальна, літературознавча, художньо-публіцистична тематичні групи.

1. ЛННБ України ім. В. Стефаника. Від. рукописів. — Ф. 11, спр. 1803. — Арк. 148: Лист О. Маковей до О. Барвінського. 16.08.1913.
2. Осип Маковей : бібліографія / склав О. П. Куц. — Львів, 1958. — С. 67.
3. *Погребенник Ф.* Осип Маковей : крит.-біогр. нарис / Федір Погребенник. — К., 1960. — 134 с.
4. *Романюк С.* Олександр Барвінський — публіцист, редактор, видавець / Світлана Романюк. — Львів, 2009. — С. 141.
5. *Сніцарчук Л.* Газета «Руслан» (Львів, 1897—1914 рр.): змістово-тематична модель видання / Лідія Сніцарчук // Вісник Львівського університету. Сер.: Журналістика. — Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2007. — Вип. 31. — С. 241—250.

Інна Кісіль

ВИДАННЯ І ПУБЛІКАЦІЇ АНТОНА МОГИЛЬНИЦЬКОГО: ПОРІВНЯЛЬНО-ХРОНОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ

У статті висвітлюється порівняльно-хронологічний аспект видань і публікацій (1838—2008 рр.) відомого письменника і громадсько-політичного діяча ХІХ ст. Антона Могильницького (1811—1873).

Ключові слова: Антон Могильницький, видання, публікації, порівняльно-хронологічний аспект.

В статтє освещается сравнительно-хронологический аспект изданий и публикаций (1838—2008 гг.) известного писателя и об-